Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 18. maijā [1]

Lieta C-340/16

Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft – KABEG
pret
***Mutuelles du Mans assurances IARD SA* (*MMA IARD*)**

(Oberster Gerichtshof (Austrijas Republikas Augstākā tiesa) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Jurisdikcija lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu – Jēdzieni "lietas, kas saistītas ar apdrošināšanu" un "cietusī puse" – Cietušās puses celta tieša prasība pret apdrošinātāju – Darba devēja, publisko tiesību iestādes, subrogācija darba ņēmēja tiesībās pret apdrošinātāju, pamatojoties uz ceļu satiksmes negadījumā cietušās personas prasījumu likumīgu cesiju

I. Ievads

1. Riteņbraucējs, kas dzīvo un strādā Austrijā, Itālijā tika savainots ceļu satiksmes negadījumā. Viņam bija jādodas slimības atvaļinājumā. Viņa darba devējs, veselības aprūpes publisko tiesību iestāde, kas reģistrēta Austrijā, pildot Austrijas tiesību aktos paredzētos darba devēja pienākumus, slimības atvaļinājuma laikā turpināja viņam izmaksāt darba algu. Autovadītāja obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošinātājs ir reģistrēts Francijā. Darba devējs prasa autovadītāja obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošinātājam atlīdzināt summu, kas atbilst riteņbraucējam izmaksātās darba algas apmēram. Tādēļ darba devējs Austrijā sāka tiesvedību pret apdrošinātāju.

2. Vēršoties Austrijas tiesā, darba devējs atsaucās uz Regulā (EK) Nr. 44/2001 [2] minēto īpašo jurisdikcijas pamatu lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu. Saskaņā ar īpašo jurisdikcijas pamatu cietusī puse faktiski var iesniegt tiesā prasību pret apdrošinātāju vietā, kurā ir cietušās puses dzīvesvieta. Šāda īpaša *forum actoris* lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, mērķis ir vājākās puses aizsardzība.

3. Ņemot vērā minētos faktiskos un juridiskos apstākļus, iesniedzējtiesai – *Oberster Gerichtshof* (Austrijas Republikas Augstākā tiesa) – ir šaubas, vai darba devēju var uzskatīt par vājāko pusi, kam vajadzīga aizsardzība, izmantojot Regulā (EK) Nr. 44/2001 paredzēto noteikumu par īpašo *forum actoris* lietās, kuras saistītas ar apdrošināšanu. Šīs leģitīmās šaubas atklāj šīs lietas faktisko jautājumu, proti, Tiesa ir aicināta skaidrot nosacījumus, saskaņā ar kuriem regulā paredzēto īpašo *forum actoris* varētu pārņemt cita persona, kas prasībā aizstāj sākotnēji vai tieši cietušo pusi.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

2 Padomes 2000. gada 22. decembra Regula par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

II. Atbilstošās tiesību normas

A. ES tiesības

1. Regula Nr. 44/2001

4. Regulas Nr. 44/2001 preambulas 11. līdz 13. apsvērumā ir noteikts:

"(11) Jurisdikcijas normām jābūt ļoti skaidri nosakāmām, un tām jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā parasti ir atbildētāja domicils un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesas prāvas priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. [..]

(12) Papildus atbildētāja domicilam vajadzētu būt alternatīvam jurisdikcijas pamatojumam, kura pamatā ir cieša saikne starp tiesu un lietu, lai veicinātu pareizu tiesvedību.

(13) Saistībā ar apdrošināšanu, patērētāju līgumiem un nodarbinātību, vājākajai pusei vajadzētu būt aizsargātai ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējās normas."

5. Regulas Nr. 44/2001 2. panta 1. punktā ir noteikts: "Saskaņā ar šo regulu, personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības, var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā."

6. Regulas Nr. 44/2001 3. panta 1. punktā ir noteikts: "Personas, kuru domicils ir kādā no dalībvalstīm, var iesūdzēt citas dalībvalsts tiesā, vienīgi izmantojot šīs nodaļas 2. līdz 7. iedaļā noteiktās normas."

7. Saskaņā ar šīs regulas 8. pantu lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, jurisdikciju nosaka ar Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 3. iedaļu.

8. Saskaņā ar tās pašas regulas 9. panta 1. punkta noteikumiem apdrošinātāju, kura domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt:

"a) tās dalībvalsts tiesās, kurā ir viņa domicils; vai

b) citā dalībvalstī, ja prasības ierosinājis apdrošinājuma ņēmējs, apdrošinātais vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmējs, tās vietas tiesās, kur ir prasītāja domicils;

[..]."

9. Regulas 11. panta 2. punktā ir noteikts, ka "šīs regulas 8., 9. un 10. pantu piemēro prasībām, ko ierosinājusi cietusī puse tieši pret apdrošinātāju, ja šādas tiešas prasības ir atļautas".

10. Lai vērtējums būtu pilnīgs, jānorāda, ka Regula (EK) Nr. 44/2001 ir atcelta ar Regulu (ES) Nr. 1215/2012, ko piemēro no 2015. gada 10. janvāra [3]. Tomēr tā kā tiesvedība šajā lietā tika ierosināta pirms šā datuma, piemērojamais tiesību akts ir Regula Nr. 44/2001.

3 Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 12. decembra Regula (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.).

B. Valsts tiesības

11. Federālā līmenī *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch* (Austrijas Civilkodekss)[4] 1358. pantā ir noteikts: "Persona, kas samaksā svešu parādu, par kuru tā atbild personīgi vai ar noteiktu mantu, aizstāj kreditoru, un tai ir tiesības no parādnieka prasīt samaksātā parāda atmaksu. [..]"

12. Turklāt *Versicherungsvertragsgesetz* (Likums par apdrošināšanas līgumiem)[5] 67. panta 1. punktā ir noteikts – ja apdrošinājuma ņēmējs ceļ kompensācijas prasību pret trešo personu, šīs tiesības pāriet apdrošinātājam, ja tas apdrošinājuma ņēmējam kompensē zaudējumus.

13. Vietējā līmenī Austrijas federālajā zemē Karintijā *Kärntner Landeskrankenanstalten-Betriebsgesetz*[6] (Likums par Karintijas federālās zemes ārstniecības iestāžu organizāciju un pārvaldību) 2. panta 1. punktā ir noteikts, ka tiek izveidota publisko tiesību iestāde "Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft – KABEG". Saskaņā ar 3. punktu *KABEG* pārvalda federālās zemes ārstniecības iestādes kā federālās zemes publiskas ārstniecības iestādes. Tā savus pienākumus veic sabiedrības interesēs un negūst peļņu.

III. Lietas apstākļi, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

14. *Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft – KABEG* ("prasītāja") ir publisko tiesību iestāde, kas pārvalda ārstniecības iestādes. Tās mītnes vieta ir Klāgenfurtē pie Verterzē [*Klagenfurt am Wörthersee*], Austrijā.

15. Viens no prasītājas darba ņēmējiem ("riteņbraucējs") 2011. gada 26. martā ceļu satiksmes negadījumā Itālijā guva vairākus ievainojumus. Negadījuma brīdī riteņbraucējs strādāja un dzīvoja Austrijā.

16. Autovadītājs, kas, iespējams, izraisīja negadījumu, bija obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošinājuma ņēmējs apdrošināšanas sabiedrībā *IARD SA* (turpmāk tekstā – "atbildētāja"), kas reģistrēta Francijā.

17. Prasītāja pret atbildētāju ierosināja tiesvedību *Landesgericht Klagenfurt* (Klāgenfurtes apgabaltiesa, Austrija; turpmāk tekstā –"pirmās instances tiesa"). Prasītāja uzskatīja, ka autovadītājs ir pilnībā atbildīgs par negadījumu. Tā prasīja atbildētājai atlīdzināt zaudējumus EUR 15 505,64 apmērā kopā ar procentiem un tiesāšanās izdevumiem.

18. Pildot tiesību aktos noteikto pienākumu, prasītāja turpināja maksāt riteņbraucējam (savam darba ņēmējam) darba algu, kamēr viņš satiksmes negadījumā gūto ievainojumu dēļ bija slimības atvaļinājumā. Saskaņā ar Austrijas tiesību aktiem riteņbraucēja zaudējumu atlīdzināšanas prasību pārņēma prasītāja. Prasītāja uzskata, ka darba alga, kas riteņbraucējam izmaksāta slimības atvaļinājuma laikā, ir zaudējums un ka riteņbraucēja tiesības pieprasīt atbildētājai šo zaudējumu atlīdzināšanu ir pārņēmusi prasītāja.

4 1811. gada 1. jūnija likums, *JGS* Nr. 946/1811.

5 1958. gada 2. decembra likums, *BGBl.* 1959/2, ar grozījumiem.

6 1993. gada 25. februāra likums, *LGBl* 1993/44, ar grozījumiem.

19. Prasītāja arī apgalvoja, ka pirmās instances tiesai ir bijusi starptautiskā jurisdikcija attiecībā uz šīs lietas izskatīšanu. Šo apgalvojumu tā pamatoja ar Regulas Nr. 44/2001 9. panta 1. punkta b) apakšpunktu, skatot to kopā ar 11. panta 2. punktu, proti, apdrošinātāju, kura domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt dalībvalstī, kas nav viņa reģistrācijas dalībvalsts (šajā gadījumā Francija), ja prasība iesniegta tiesās, kur ir prasītāja domicils (šajā gadījumā – Austrija). Prasītāja arī norādīja, ka tā pati tiesa jau ir apstiprinājusi jurisdikciju paralēlā tiesvedībā, ko riteņbraucējs ierosinājis pret apdrošinātāju.

20. Atbildētāja neatzina Austrijas tiesas starptautisko jurisdikciju. Tā vērsa uzmanību uz jurisdikcijai apdrošināšanas lietās piemērojamo īpašo noteikumu mērķi – aizsargāt vājāko pusi. Atbildētāja iebilda, ka prasītāja nav vājākā puse un tāpēc tai nav tiesību uz šādu aizsardzību.

21. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka tai ir jurisdikcija šajā lietā un ka prasītāju neatkarīgi no tās lieluma varētu uzskatīt par vājāko pusi, jo tā prasību drīzāk iesniegusi sava darba ņēmēja vārdā.

22. Tomēr *Oberlandesgericht Graz* (Grācas Federālā augstākā tiesa, Austrija), izskatot atbildētājas iesniegto apelācijas sūdzību, atcēla pirmās instances tiesas lēmumu un noraidīja sākotnējo prasību, uzskatot, ka tiesai nebija starptautiskās jurisdikcijas. Tā sprieda, ka prasītāju nevarētu uzskatīt par vājāko pusi.

23. Prasītāja pārsūdzēja šo lēmumu iesniedzējtiesā, *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa). Šī tiesa uzskata, ka ir jāprecizē vairāki Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 3. iedaļas noteikumi, lai novērtētu, vai izskatāmā lieta ir lieta, kas saistīta ar apdrošināšanu. Tā cenšas arī noskaidrot, vai prasītāju var uzskatīt par cietušo pusi, kura var izmantot Regulas Nr. 44/2001 9. panta 1. punkta b) apakšpunktā, skatot to kopā ar 11. panta 2. punktu, paredzēto noteikumu par *forum actoris* lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu.

24. Šajos apstākļos *Oberster Gerichtshof* (Austrijas Republikas Augstākā tiesa) apturēja tiesvedību un uzdeva Tiesai šādus jautājumus:

“1) Vai Austrijā reģistrēta darba devēja prasība atlīdzināt viņam novirzītos zaudējumus, kas radušies, turpinot izmaksāt darba samaksu Austrijā dzīvojošam darba ņēmējam, ir “lieta, kas saistīta ar apdrošināšanu” Regulas (EK) Nr. 44/2001 8. panta izpratnē, ja:

   a) darba ņēmējs ir savainots ceļu satiksmes negadījumā vienā dalībvalstī (Itālijā),

   b) prasība ir vērsta pret ceļu satiksmes negadījumu izraisījušā transportlīdzekļa obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošinātāju, kas reģistrēts citā dalībvalstī (Francijā), un

   c) darba devējs ir izveidots kā publisko tiesību iestāde ar juridiskas personas statusu?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:

Vai Regulas (EK) Nr. 44/2001 9. panta 1. punkta b) apakšpunkts, skatīts kopā ar 11. panta 2. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka darba devējs, kurš turpina izmaksāt darba samaksu, var kā “cietusī puse” iesūdzēt ceļu satiksmes negadījumu izraisījušā transportlīdzekļa obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošinātāju tās vietas tiesā, kur ir darba devēja atrašanās vieta, ja šāda tieša prasība ir pieņemama?”

25. Prasītāja, atbildētāja, Itālijas valdība un Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus.

IV. Vērtējums

26. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai prasība, ko iesniedzis darba devējs, kurš turpinājis maksāt darba algu darba ņēmējam, kamēr viņš bijis slimības atvaļinājumā (ceļu satiksmes negadījumā gūto ievainojumu dēļ), un kurš prasa atlīdzināt zaudējumus, kas atbilst šīs izmaksātās darba algas apmēram, ir uzskatāma par "lietu, kas saistīta ar apdrošināšanu" Regulas Nr. 44/2001 izpratnē (pirmais jautājums). Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, minētā tiesa jautā, vai šādu darba devēju var uzskatīt par "cietušo pusi" un vai, iesniedzot prasību pret autovadītāja obligātās civiltiesiskās apdrošināšanas apdrošinātāju, tas var izmantot *forum actoris* lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu (otrais jautājums).

27. Mana atbilde uz šiem jautājumiem ir divkāršs "jā". Paskaidrojot šo nostāju, pirmkārt, īsumā apskatīšu jēdzienu "lieta, kas saistīta ar apdrošināšanu" (A). Otrkārt, izvērtēšu, vai un kādos apstākļos personu, kas, iesniedzot prasību saistībā ar apdrošināšanu, ir pārņēmusi prasītāja tiesības, var uzskatīt par "cietušo pusi" un vai tā var izmantot *forum actoris* lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu (B).

28. Vispirms attiecībā uz terminoloģiju, kas lietota visā pamatojumā, vēlos norādīt, ka šajos secinājumos terminu "subrogācija" lietoju vispārīgā, neitrālā nozīmē, vispārīgi attiecinot to uz visiem juridiskas "stāšanās vietā" veidiem [7]. Tas vienkārši raksturo situāciju, kad kāda persona stājas citas personas vietā, lai izmantotu tās tiesības vai pildītu pienākumus.

A. Lietas, kas saistītas ar apdrošināšanu

29. Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 8. pantu šīs regulas II nodaļas 3. iedaļā ir īpaši noteikumi, ko piemēro attiecībā uz jurisdikciju lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu. Saskaņā ar šiem noteikumiem apdrošinājuma ņēmējs, apdrošinātais vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmējs un cietusī puse var ierosināt tiesvedību pret apdrošinātāju tās dalībvalsts tiesās, kurā ir attiecīgo pušu domicils. Savukārt apdrošinātājam ir tikai viena iespēja – vērsties tās dalībvalsts tiesās, kurā ir atbildētāja domicils [8].

30. Tomēr Regulā Nr. 44/2001 nav definēts apdrošināšanas jēdziens. Tas nav arī definēts ne tās juridiskajā priekšgājējā (Briseles konvencija [9]), ne tās pēctecē (Regula Nr. 1215/2012 [10]).

31. Piekrītu Komisijai, ka jēdziens "lieta, kas saistīta ar apdrošināšanu" ir jāinterpretē autonomi un vienādi, lai cik vien iespējams nodrošinātu, ka tiesības un pienākumi, kas dalībvalstīm un personām, uz kurām tie attiecas, izriet no šīs regulas, ir vienlīdzīgi un vienveidīgi [11].

32. Taču, neņemot vērā vispārīgās piezīmes, šķiet, ka ES līmenī jēdziens "lieta, kas saistīta ar apdrošināšanu" patiešām nav konkrēti definēts. Līdz šim Tiesas judikatūrā šajā jautājumā ir sniegti divu veidu kazuistiski norādījumi, iekļaujot (sniedzot konkrētus piemērus, kas uz to attiecas) un izslēdzot (kas uz to neattiecas).

7 Tādējādi, pamatoti atsaucoties uz sākotnējo terminu latīņu valodā *surrogare*, kas vienkārši nozīmē *aizstāt* (skat., piemēram, *Lewis and Short*, *A Latin Dictionary*, *Oxford University Press*, Oksforda, 1996. gads, 1818. lpp.). Lietojot šo terminu vispārīgi, nav svarīgi, vai subrogācija notiek, pamatojoties uz tiesību aktiem vai līgumu, vai tā ir daļēja vai pilnīga.

8 Spriedums, 2005. gada 26. maijs, *GIE Réunion européenne* u.c. (C-77/04, EU:C:2005:327, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).

9 Briseles Konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās, kurā turpmāki grozījumi izdarīti ar konvencijām par jaunu dalībvalstu pievienošanos minētajai konvencijai (OV 1978, L 304, 36. lpp.).

10 Skat. 3. zemsvītras piezīmi.

11 Pēc analoģijas (attiecībā uz jēdzienu "komerclietas un civillietas") skat. spriedumu, 2017. gada 9. marts, *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, 33. punkts un tajā minētā judikatūra). Attiecībā uz nepieciešamību neatkarīgi interpretēt Briseles konvenciju skat. spriedumu, 2004. gada 15. janvāris, *Blijdenstein* (C-433/01, EU:C:2004:21, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

33. Pirmajā kategorijā Tiesa, atsaucoties uz līdzīgu formulējumu Briseles konvencijā, ir konstatējusi, ka jurisdikcijas noteikumus saistībā ar apdrošināšanu skaidri piemēro konkrētiem apdrošināšanas veidiem, piemēram, obligātajai apdrošināšanai, civiltiesiskās atbildības apdrošināšanai, nekustamā īpašuma apdrošināšanai un apdrošināšanai aviācijas vai jūrniecības jomā [12].

34. Attiecībā uz izņēmumiem 1. panta 2. punkta c) apakšpunktā ir skaidri noteikts, ka Regulu Nr. 44/2001 nepiemēro lietām, kas saistītas ar sociālo nodrošinājumu. Jāpiebilst, ka šo izņēmumu piemēro tādā mērā, kādā konkrētā lieta neatbilst jēdzienam "civillieta vai komerclieta", kas kopumā ierobežo Regulas Nr. 44/2001 piemērošanu [13].

35. Turklāt Tiesa no apdrošināšanas lietās piemērojamo jurisdikcijas noteikumu piemērošanas jomas ir izslēgusi "pārapdrošināšanas" lietas, jo pārapdrošināšana nav minēta vēlāk formulētajā Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 3. iedaļā. Tomēr Tiesa ierobežoja šo izņēmumu, attiecinot to uz divu apdrošināšanas nozares profesionāļu attiecībām. Tā sprieda, ka jurisdikcijas noteikumi saistībā ar apdrošināšanu būtu "pilnā mērā piemērojami, ja saskaņā ar [piemērojamiem tiesību aktiem] apdrošinājuma ņēmējam, apdrošinātajai personai vai apdrošināšanas līgumā paredzētās atlīdzības saņēmējam ir iespēja tieši vērsties pie apdrošinātāja pārapdrošinātāja, lai savas šajā līgumā paredzētās tiesības izmantotu attiecībā pret pārapdrošinātāju", ja šāda puse attiecībā pret pārapdrošinātāju būtu vājākā puse [14].

36. Es nedomāju, ka būtu nepieciešams vai būtu prātīgi mēģināt vispārīgi un izsmeļoši definēt jēdzienu "lieta, kas saistīta ar apdrošināšanu" un tādējādi – kas ir "apdrošināšana". Par to būtu jālemj tiesību zinātniekiem. Tomēr no izvērtētās jurisdikcijas izriet viens elements, kas būtībā ir saistīts ar Briseles konvencijas/regulas sistēmas loģiku – lai noteiktu starptautisko jurisdikciju, novērtējot, kas ir "lieta, kas saistīta ar apdrošināšanu", faktiski ir jāņem vērā tiesības. Vai tiesības, kuru dēļ pret konkrēto atbildētāju ir ierosināta lieta (citiem vārdiem – attiecīgās lietas cēlonis), nosaka tiesības un pienākumus, kas izriet no apdrošināšanas attiecībām? Ja izriet, tad var uzskatīt, ka attiecīgais gadījums ir lieta, kas saistīta ar apdrošināšanu.

37. Tādā gadījumā saistībā ar Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 3. iedaļu "lieta, kas saistīta ar apdrošināšanu" vienkārši attiecas uz ikvienas puses, kura minēta 9. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 11. panta 2. punktā, tiesību un pienākumu noteikšanu tādā mērā, kādā šīs tiesības un pienākumi teorētiski izriet no apdrošināšanas attiecībām.

38. Jāpiebilst, ka šo secinājumu nemaina tas, ka loģisko pamatu un to pienākumu izcelsmi, kas izriet no civiltiesiskās apdrošināšanas konteksta, ļoti vispārīgā līmenī varētu saistīt ar sākotnējā pārkāpēja ārpuslīgumisko atbildību, kura ir jāaizstāj vai jāsedz pārkāpēja apdrošinātājam [15].

39. Tāpēc, izdarot pirmo starpsecinājumu, uzskatu – lai noteiktu kompetento jurisdikciju, uz prasības priekšmetu attiecas jēdziens "lieta, kas saistīta ar apdrošināšanu" Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 3. iedaļas izpratnē, ja tā ir saistīta ar tiesībām un pienākumiem, kas izriet no apdrošināšanas attiecībām, izņemot jautājumus, kuri saistīti ar sociālo nodrošinājumu, kā noteikts minētās regulas 1. panta 2. punkta c) apakšpunktā.

12 Spriedums, 2000. gada 13. jūlijs, *Group Josi* (C-412/98, EU:C:2000:399, 62. punkts). Skat. Regulas Nr. 44/2001 10., 13. un 14. pantu.

13 Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta c) apakšpunktā paredzēts, ka tā "neattiecas uz [..] sociālo nodrošinājumu". Attiecībā uz līdzīga Briseles konvencijas noteikuma piemērošanas jomu skat. spriedumus, 2002. gada 14. novembris, *Baten* (C-271/00, EU:C:2002:656, 37. punkts), un 2004. gada 15. janvāris, *Blijdenstein* (C-433/01, EU:C:2004:21, 21. punkts).

14 Spriedums, 2000. gada 13. jūlijs, *Group Josi* (C-412/98, EU:C:2000:399, 75. punkts).

15 Būtu jāatgādina, ka šo argumentāciju, kura sākotnēji tika izmantota dažās tiesību zinātnieku aprindās un par kuru vēlāk tika diskutēts, izskatot lietu Vācijas Federālajā augstākajā tiesā (skat. Vācijas Federālās augstākās tiesas 2006. gada 26. septembra lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu VI ZR 200/05), neatzina ne Vācijas Federālā augstākā tiesa, ne arī visbeidzot – Tiesa, kad šī lieta tika nodota izskatīšanai Tiesā; skat. spriedumu, 2007. gada 13. decembris, *FBTO Schadeverzekeringen* (C-463/06, EU:C:2007:792, 30. punkts).

40. Šajā lietā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pamatlietas prasība ir pamatota ar apdrošināšanas līgumu, kas noslēgts starp sākotnējo pārkāpēju un viņa apdrošinātāju, nevis ar negadījumu izraisījušās personas iespējamo ārpuslīgumisko atbildību. Proti, pamatlietā pret atbildētāju ir celta prasība tās iespējamā pienākuma dēļ, kas izriet no apdrošināšanas līguma, kurš noslēgts ar pārkāpēju [16].

B. "Forum actoris" nodošana tiesību pārņēmējam

41. Uzdodot otru jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai prasītāja kā cietusī puse var izmantot Regulas Nr. 44/2001 9. panta 1. punkta b) apakšpunktā, skatot to kopā ar 11. panta 2. punktu, paredzēto *forum actoris* un tieši iesniegt prasību tiesā (kas saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem faktiski ir atļauta [17]) pret sākotnējā ceļu satiksmes negadījuma iespējamā izraisītāja civiltiesiskās apdrošināšanas apdrošinātāju.

42. Lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms ir jāizvērtē, vai attiecībā uz prasītāju var piemērot jēdzienu "cietusī puse" (1). Tā kā, manuprāt, atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, turpmākajā analīzē jāpievēršas nosacījumiem, saskaņā ar kuriem *forum actoris* lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, tiek nodota tiesību pārņēmējam (2).

1. Jēdziens "cietusī puse" un ar to saistītā "forum actoris"

43. Kā Tiesa ir nospriedusi, Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 3. iedaļas noteikumi par jurisdikciju "nosaka autonomu tiesu jurisdikcijas sistēmu apdrošināšanas jomā", kuras nolūks ir "aizsargāt vājāko pusi ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējās normas". Šie noteikumi atspoguļo to pamatā esošo nolūku – aizsargāt personas, ko vairākumā gadījumu saista iepriekš izstrādāts līgums, kura punkti vairs nav apspriežami, tādējādi radot šim personām vājākās puses statusu [18].

44. Tādējādi aizsardzība, kura izriet no jurisdikcijas noteikumiem lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, nebūtu jāpiemēro personām, attiecībā uz kurām šāda aizsardzība nav pamatota [19].

45. Nedaudz līdzīgus secinājumus var izdarīt no līdzīga aizsardzības nolūka, kas arī ir pamatā jurisdikcijas noteikumiem attiecībā uz darba ņēmējiem un patērētājiem [20]. Arī šie īpašie jurisdikcijas noteikumi izriet no pamatnoteikuma, kura pamatā ir atbildētāja dzīvesvieta [21].

46. Var teikt, ka visām šīm konkrētajām jomām kopīgs ir pieņēmums, ka tās ir jurisdikcijas pamatnoteikumu izņēmumi. Tāpēc tos nevar interpretēt, pārsniedzot regulā skaidri noteiktās situācijas [22].

16 Protams, vai šāda prasība tiks uzskatīta par tādu, kas varētu būt saistīta ar tās pamatā esošu apdrošināšanas līgumu, ir cits jautājums, kas attiecas uz lietas būtību, nevis uz starptautiskās jurisdikcijas noteikšanu.

17 Jautājumā par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu skat. Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Direktīvas 2009/103/EK par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību (OV 2009, L 263, 11. lpp.) preambulas 30. apsvērumu un 18. pantu vai "KTAD", kur paredzēta šāda cietušo pušu tieša prasība.

18 Regulas Nr. 44/2001 preambulas 13. apsvērums. Skat. spriedumus, 1983. gada 14. jūlijs, *Gerling Konzern Speziale Kreditversicherung* u.c. (201/82, EU:C:1983:217, 17. punkts); 2000. gada 13. jūlijs, *Group Josi* (C-412/98, EU:C:2000:399, 64. punkts); 2005. gada 12. maijs, *Société financière et industrielle du Peloux* (C-112/03, EU:C:2005:280, 37. punkts), un 2009. gada 17. septembris, *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (C-347/08, EU:C:2009:561, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).

19 Spriedumi, 2000. gada 13. jūlijs, *Group Josi*, (C-412/98, EU:C:2000:399, 65. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2009. gada 17. septembris, *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (C-347/08, EU:C:2009:561, 41. punkts).

20 Skat. Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 4. un 5. iedaļu.

21 Regulas Nr. 44/2001 2. panta 1. punkts.

22 Spriedums, 2009. gada 17. septembris, *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (C-347/08, EU:C:2009:561, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

47. Tomēr būtu arī jāatceras, ka atšķirībā no lietām, kuras saistītas ar darba ņēmējiem un patērētājiem, lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, jēdziena "vājākā puse" definīcija drīzāk ir plaša. Tā ietver četras personu kategorijas: apdrošinājuma ņēmēji, apdrošinātās personas, atlīdzības saņēmēji un cietušās puses. Faktiski šīs puses var būt ekonomiskā un juridiskā ziņā spēcīgas vienības. Tas izriet no Regulā Nr. 44/2001 plaši formulētajiem noteikumiem attiecībā uz apdrošināšanu, kā arī no tajā aprakstītajiem apdrošināšanas veidiem.

48. Tādējādi atšķirībā no tā, kas paredzēts attiecībā uz patērētājiem, personām, kuras aizsargā Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 3. iedaļas noteikumi, nebūt nav jānoslēdz attiecīgais apdrošināšanas līgums ārpus viņu darījumiem vai profesijas. Šis apstāklis un II nodaļas 3. iedaļā paredzētā īpašā jurisdikcija būtu jāņem vērā, interpretējot jēdzienu "cietusī puse".

49. Turklāt ar 9. panta 1. punkta b) apakšpunktu *forum actoris* tiek piešķirta visām pusēm, kas tajā uzskaitītas, proti, apdrošinājuma ņēmējam, atlīdzības saņēmējam un apdrošinātajai personai. Tādējādi tiek grozīta un pastiprināta Briseles konvencijā paredzētā aizsardzība [23].

50. Lietā *FBTO Schadeverzekeringen* Tiesa ir paskaidrojusi, ka cietušajai pusei arī ir sava *forum actoris*. Šī tiesa nav saistīta ar tiesām, kas pieejamas pusēm, kuras minētas 9. panta 1. punkta b) apakšpunktā. Tāpēc cietusī puse, lai gan atsevišķi minēta 11. panta 2. punktā, var iesniegt prasību dalībvalstī, kurā ir tās dzīvesvieta [24].

51. Visbeidzot, Tiesa sprieda, ka Regulas Nr. 44/2001 11. panta 2. punktā tostarp minētā atsauce uz 9. pantu ir paredzēta, lai pievienotu cietušās puses 9. panta 1. punkta b) apakšpunktā minēto prasītāju sarakstam, neierobežojot cietušo personu kategoriju attiecībā tikai uz tām personām, kas cietušas *tieši*. Lai ilustrētu šo punktu, Tiesa minēja piemēru par cietušo personu mantiniekiem [25].

52. No šajā sadaļā norādītajiem argumentiem izriet, ka *forum actoris*, kura minēta Regulas Nr. 44/2001 9. panta 1. punkta b) apakšpunktā un uz kuru ir atsauce 11. panta 2. punktā, var izmantot arī persona, kas nav cietusi tieši. Šādai personai ir sava *forum actoris*, kuras pamatā ir šīs personas dzīvesvieta. Manuprāt, tādējādi saskaņā ar Tiesas jurisdikciju var uzskatīt, ka par "cietušo personu" var uzskatīt gan tieši, gan netieši cietušas personas.

53. Visbeidzot un tādējādi galvenais jautājums, uz kuru jāatbild, ir – vai var uzskatīt, ka tāds tiesību pārņēmējs kā prasītāja netieši ir cietusī puse un var izmantot *forum actoris* lietā, kas saistīta ar apdrošināšanu.

2. "Forum actoris" nodošana tiesību pārņēmējam

54. Šajā lietā galvenokārt jānoskaidro, saskaņā ar kādiem noteikumiem vai drīzāk – ar kādiem ierobežojumiem īpašo *forum*, kas paredzēta Regulas Nr. 44/2001 9. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 11. panta 2. punktā, var nodot vienībai, kura aizstāj tieši cietušo pusi, izmantojot tās tiesības.

55. Šis jautājums tika izvērtēts *Vorarlberger* lietā (a). Tomēr ir radušās zināmas bažas par tajā izstrādāto kritēriju piemērotību, kā tas redzams šajā lietā (b). Tādēļ ierosinu Tiesai izmantot šo iespēju, lai precizētu *Vorarlberger* pieeju (c).

23 Spriedums, 2007. gada 13. decembris, *FBTO Schadeverzekeringen* (C-463/06, EU:C:2007:792, 28. punkts *in fine*). Briseles konvencijas 8. pantā ir noteikts: "Apdrošinātāju, kura domicils ir kādā līgumslēdzējā valstī, var iesūdzēt tās valsts tiesās, kurā ir viņa domicils, vai citā līgumslēdzējā valstī, tās vietas tiesās, kur ir apdrošinājuma ņēmēja domicils [..]."

24 Spriedums, 2007. gada 13. decembris, *FBTO Schadeverzekeringen* (C-463/06, EU:C:2007:792, 26. un 31. punkts).

25 Spriedums, 2009. gada 17. septembris, *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (C-347/08, EU:C:2009:561, 44. punkts).

a) "Vorarlberger"

56. *Vorarlberger* lietā Tiesa sprieda, ka sociālās apdrošināšanas iestāde, kas ir ceļu satiksmes negadījumā tieši cietušās puses prasījumu likumīgā cesionāre, nevar izmantot īpašo noteikumu par *forum actoris*, kas minēts Regulas Nr. 44/2001 11. panta 2. punktā, skatot to kopā ar 9. panta 1. punkta b) apakšpunktu [26].

57. *Vorarlberger* lieta tika ierosināta pēc ceļu satiksmes negadījuma Vācijā. Cietusī puse saņēma zaudējumu atlīdzību no savas sociālās apdrošināšanas iestādes, kas reģistrēta Austrijā. Šī iestāde iesniedza prasību Austrijā pret negadījumu izraisījušās personas apdrošinātāju Vācijā. Sociālās apdrošināšanas iestāde pamatojās uz Regulas Nr. 44/2001 11. panta 2. punktā minēto atsauci uz šīs regulas 9. pantu. Tā vēlējās pārņemt tiesības, kas tai tika nodotas no tieši cietušās puses.

58. Tomēr Tiesa sprieda, ka šāda nodošana nav iespējama. Tā norādīja, ka *in casu* netika apgalvots, ka tāda sociālās apdrošināšanas iestāde kā attiecīgā iestāde ir ekonomiski vājākā puse un juridiski mazāk pieredzējusi nekā attiecīgais civiltiesiskās atbildības apdrošinātājs [27].

59. Pamatojumā, ko Tiesa iekļāva *Vorarlberger* lietā, tika pieņemts, ka iespēja piemērot Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 3. iedaļā paredzētos aizsardzības noteikumus ir atkarīga no strīdā iesaistīto pušu ekonomiskā un juridiskā stāvokļa, kas būtu jāizvērtē, ņemot vērā katras konkrētas lietas faktiskos apstākļus.

60. Šāda pieeja neguva plašu atbalstu. Lai gan tās nolūks neapšaubāmi ir nodrošināt taisnīgumu atbilstīgi Regulas Nr. 44/2001 mērķim – aizsargāt vājāko pusi, to nevar īpaši veiksmīgi izmantot, lai piemērojamajiem jurisdikcijas noteikumiem nodrošinātu vajadzīgo paredzamības pakāpi. Šīs bažas ir paustas arī lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu šajā lietā. Turpinājumā tās analizēšu.

b) "Vorarlberger" pieejas robežas

61. Pirmkārt, kā iesniedzējtiesa norāda, konkrētie kritēriji, ko piemēro, lai noteiktu likumīgā cesionāra pozīcijas vājumu attiecībā pret atbildētāja apdrošinātāju, nav iekļauti norādījumos, kas sniegti *Vorarlberger* lietā. Jo īpaši tiesību pārņēmēja gadījumā, kāds tas ir pamatlietā (darba devējs kā publisko tiesību iestāde), drīzāk ir ļoti sarežģīti noteikt, vai šāda puse ir "ekonomiski vājāka un juridiski mazāk pieredzējusi" nekā atbildētājas obligātās civiltiesiskās apdrošināšanas apdrošinātājs.

62. Otrkārt, iesniedzējtiesa arī norāda plašu vienību klāstu, attiecībā uz kurām būtu jāveic šāda konkrēta analīze. Prasītāji var būt gan mazi individuālie komersanti, gan vidēji uzņēmumi, gan lielas uzņēmumu grupas vai publisko tiesību iestādes, kā arī pašvaldības. Vēlos piebilst, ka konkrēta prasītāja attiecīgais juridiskais un ekonomiskais stāvoklis būs jānovērtē, salīdzinot ar ārvalstu apdrošinātājiem, kas reģistrēti dažādās dalībvalstīs. Tas rada papildu grūtības attiecībā uz juridiskā statusa novērtējumu un faktiskus jautājumus par juridisko sistēmu, kas atšķiras no lēmējtiesas sistēmas.

63. Treškārt, *Vorarlberger* lietā noteiktie kritēriji izvirza sarežģītāku jautājumu par to pārbaudes rezultāta paredzamību konkrētos gadījumos. Atgādinot kritēriju konkrēto *raison d'être*, būtu jāatceras, ka šajā lietā izvērtējamie jautājumi jāizskata starptautiskās jurisdikcijas noteikšanas līmenī, nevis izskatot lietu pēc būtības. Tādējādi, vai patiešām būtu jāprasa, lai jurisdikcijas noteikšanā iesaistītos valstu tiesas, kas faktiski būtu jāveic cik iespējams ātri un vienkārši?

64. Šo apsvērumu dēļ ierosinu Tiesai papildināt un paskaidrot *Vorarlberger* pieeju.

26 Spriedums, 2009. gada 17. septembris, *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (C-347/08, EU:C:2009:561, 47. punkts).

27 Turpat, 42. punkts.

c) "Vorarlberger" pieejas skaidrojums

65. *Forum actoris* nodošanas tiesību pārņēmējam skaidrojuma mērķim šajā lietā būtu jābūt, pirmkārt, Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 3. iedaļas domu par vājāko pusi saskaņot ar mērķi nodrošināt jurisdikcijas noteikumu maksimālu paredzamību [28]. Otrkārt, vairāku jurisdikciju noteikšana ir pretrunā pareizas tiesvedības mērķim [29]. Tādēļ tiesību pārņēmējam cik iespējams būtu jāvēršas tajā pašā jurisdikcijā, kur ir persona, no kuras tiesības ir atvasinātas. Visbeidzot, tāda ir prasību subrogācijas loģika. Tās ir atvasinātas.

66. Manuprāt, šos mērķus nevar veiksmīgi sasniegt, faktiski veicot katra prasītāja ekonomisko un juridisko īpašību sadrumstalotu, individuāli pielāgotu un tikai konkrētajai situācijai atbilstīgu novērtējumu un salīdzinot to ar konkrētā apdrošinātāja ekonomisko un juridisko stāvokli. Savukārt šos mērķus, iespējams, varētu veiksmīgāk sasniegt, izmantojot pieeju, kas vērsta uz objektīvajām īpašībām, kādas piemīt attiecību veidam, kurš izraisījis subrogāciju un kura dēļ tiesību pārņēmējs ir aizstājis tieši cietušo personu. Turklāt pārbaude būtu jāveic nesaistīti ar konkrēto personu, neprasot vērtēt stāvokļa, zināšanu vai pieredzes kontekstu.

67. Tāpēc es ierosinātu, ka tieši cietušās puses tiesību subrogācija ierosina *forum actoris* nodošanu ikvienam tiesību pārņēmējam – kā fiziskām, tā juridiskām personām, izņemot gadījumus, kad i) šis tiesību pārņēmējs pats ir apdrošināšanas nozares profesionālis, kuram nodota prasība, pamatojoties uz apdrošināšanas attiecībām, ko viņš ir izveidojis ar tieši cietušo pusi (vai nu pildot likumu, vai pamatojoties uz apdrošināšanas līgumu [30]), vai ii) tiesību pārņēmējs ir vienība, kura pastāvīgi komerciāli vai citādi profesionāli nodarbojas ar apdrošināšanas prasību atrisināšanu un kura brīvprātīgi ir uzņēmusies izvirzīt prasību, veicot komerciālu vai citādi profesionālu darbību.

68. Šo secinājumu atlikušajā daļā turpināšu skaidrot piedāvātos kritērijus, pārbaudot attiecīgos parametrus, kas būtu jāpiemēro, lai novērtētu, vai *forum actoris* tiek nodota personai, kura uzņemas atvasināto prasību saistībā ar apdrošināšanu (i). Pēc tam izvērtēšu ierosinātās pieejas priekšrocības (ii). Noslēgumā piemērošu to šai lietai (iii).

i) Parametri

69. Pirmkārt, galvenais elements, lai nošķirtu tās netieši cietušās personas, kuras var un kuras nevar izmantot *forum actoris* saistībā ar apdrošināšanu, ir apdrošināšanas attiecību esamība starp attiecīgo tiesību pārņēmēju un tieši cietušo personu. Tāpēc galvenais jautājums ir šāds – kāda iemesla dēļ (vai ar kādu juridisko pamatojumu, pamatojoties uz kādām tiesībām) tiesību pārņēmējs ir izmaksājis attiecīgās summas tieši cietušajai pusei? Ja šis iemesls ir bijis jebkādu apdrošināšanas attiecību esamība [31], tiesību pārņēmējs ir rīkojies kā apdrošināšanas nozares profesionālis. Tāpēc viņš nedrīkst izmantot *forum actoris* priekšrocības.

28 Regulas Nr. 44/2001 preambulas 11. apsvērums. Skat. spriedumu, 2016. gada 14. jūlijs, *Granarolo* (C-196/15, EU:C:2016:559, 16. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 Regulas Nr. 44/2001 preambulas 12. apsvērums.

30 Skaidrības labad ir jāatkārto, kā norādīts iepriekš šo secinājumu 34. punktā, ka Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta c) apakšpunkta izpratnē prasība, kas saistīta ar sociālā nodrošinājuma lietām, *ratione materiae* nav iekļauta tāpēc, ka tā nav iekļauta minētās regulas piemērošanas jomā.

31 Kā izklāstīts iepriekš, šāda plaša interpretācija ietvers arī pārapdrošināšanu tādā mērā, kādā prasītājam ir tiesības iesniegt prasību pret sava apdrošinātāja pārapdrošinātāju. Skat. spriedumu, 2000. gada 13. jūlijs, *Group Josi* (C-412/98, EU:C:2000:399, 75. punkts).

70. Otrkārt, vēlos arī apgalvot, ka nav būtiski, vai tieši cietusī puse un tiesību pārņēmējs konkrētās apdrošināšanas attiecības noslēdza kā privāttiesību saistības (kā privātu apdrošināšanas līgumu) vai kā publisko tiesību pienākumu (vai nu tādēļ, ka apdrošināšana ir obligāts pienākums, vai pašās publiskajās tiesībās ir tieši paredzēta obligātā apdrošināšana, ja, kā pēdējā minētajā gadījumā, ir ievērots 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētais izslēgšanas noteikums attiecībā uz sociālo nodrošinājumu [32]). Abos gadījumos kopīgs ir galvenais elements – galu galā tiesību pārņēmējs, kas apdrošinātājam prasa zaudējumu atlīdzināšanu, ir vienkārši tāds pats nozares profesionālis.

71. Treškārt, turpinot un izvēršot to pašu loģisko domu, tātad tā pati izslēgšana būtu arī jāpiemēro prasītājam, kas ir profesionālis, kurš nodarbojas ar apdrošināšanas prasību atrisināšanu. Proti, *forum actoris* aizsardzībai nevajadzētu būt pieejamai personai, kura pārņem tieši cietušas puses tiesības, pamatojoties uz apdrošināšanas prasības cesiju saistībā ar tiesību pārņēmēja darījumu vai profesionālo darbību, kas parasti notiek, pamatojoties uz līgumu. Šādā kontekstā *forum actoris* izmantošana lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, nebūtu pamatota [33].

72. Tātad galvenais elements, kas izraisīja situāciju, kad tiesību pārņēmējs pārņem tieši cietušās puses tiesības, ir īpašumtiesības. Tiesību pārņēmējs var balstīties uz *forum actoris*, kas saistīta ar apdrošināšanu, vienīgi tad, ja šādas tiesības izriet no apdrošināšanas līguma vai komerclīguma vai cita profesionālās darbības ietvaros noslēgta līguma, kas noslēgts starp tieši cietušo pusi un tiesību pārņēmēju.

ii) Piedāvātā skaidrojuma priekšrocības

73. Vismaz trīs iemeslu dēļ es uzskatu, ka iepriekš izklāstītā pieeja varētu nodrošināt paredzamāku un praktiski labāk realizējamu izvērtējumu.

74. Pirmkārt, nosakot tiesu starptautisko jurisdikciju, praktiski labāk realizējams risinājums būtu objektīvāka, tiesībās balstīta netieši cietušās puses stāvokļa novērtēšana, lai noteiktu, vai šī puse saistībā ar apdrošināšanu var izmantot *forum actoris*. Šādā gadījumā nebūtu jāveic strīdā iesaistīto pušu varbūtējā stāvokļa analīze. To profesionālais, formālais statuss un tiesības, saskaņā ar kurām tās pārņēmušas prasību, būtu pietiekami elementi, kas būtu jāzina.

75. Otrkārt, vēl viena priekšrocība ir tāda, ka piedāvātie pārbaudes kritēriji būtu savstarpēji saistīti, aptverot gan fiziskās, gan juridiskās personas. Būtu jāatgādina, ka Regulas Nr. 44/2001 teksts šajā ziņā ir neitrāls [34]. Tiesas paziņojumā *Vorarlberger* lietā attiecībā uz mantiniekiem saglabāto iespēju apdrošināšanas lietās izmantot *forum actoris*, fiziskās un juridiskās personas nav nošķirtas. Manuprāt, nav iemesla liegt juridiskām personām izmantot šādu iespēju apjomā, kādā tās saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem to var darīt. Vispārīgāk runājot un būtībā, kā apgalvoja Itālijas valdība, būtu vēlreiz jāatgādina, ka, visticamāk, praksē liels skaits personu, kas izmanto priekšrocības, kuras rada īpaša tiesa lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, ir juridiskas personas.

32 Šādā gadījumā atkal – sākumā lieta nebūs saistīta ar apdrošināšanu – skat. iepriekš 34. punktu.

33 Pēc analoģijas skat. spriedumu, 1993. gada 19. janvāris, *Shearson Lehman Hutton* (C-89/91, EU:C:1993:15). Minētajā lietā Tiesa secināja, ka Briseles konvencija jāinterpretē tā, ka prasītājs, kurš rīkojas, veicot darījumu vai profesionālo darbību, un kurš tāpēc nav patērētāja puse kādā no līgumiem, kas uzskaitīti [..], nedrīkst izmantot priekšrocības, kuras rada īpašās jurisdikcijas noteikumi, kas Konvencijā paredzēti saistībā ar patērētāju līgumiem.

34 Lai ilustrētu šo punktu saistībā ar automobiļu apdrošināšanu, var minēt, piemēram, Celles Augstākās apgabaltiesas 2008. gada 27. februāra spriedumu 14 U 211/06 2, kurā tā atzina, ka uz juridiskām personām attiecas jēdziens "cietusī puse", kā minēts Regulas Nr. 44/2001 11. panta 2. punktā. Tā atsaucās uz Direktīvu 72/166/EEK [kas tagad aizstāta ar KTAD, kura minēta 17. zemsvītras piezīmē], kur "cietusī persona" definēta kā "ikviena persona, kam ir tiesības uz kompensāciju par jebkādiem zaudējumiem [..], kurus izraisījis transportlīdzeklis". Valsts tiesa norādīja arī, ka tās pašas direktīvas 4. pants [tagad KTAD 5. pants] attiecas kā uz fiziskām, tā juridiskām personām. Citā Vācijas lietā, kas izskatīta Frankfurtes pie Mainas Augstākajā apgabaltiesā (spriedums, 2014. gada 23. jūnijs, 16 U 224/13) nomas uzņēmums, kas iesniedza prasību pret apdrošināšanas sabiedrību, tika klasificēts kā cietusī puse. Valsts tiesa uzskatīja, ka prasītājam nav tādu pašu speciālo zināšanu apdrošināšanas jomā. Visbeidzot, attiecībā uz vispārīgo pieņēmumu, ka juridiskas personas var izmantot tiesas lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, skat., piemēram, Staudinger/Czaplinski, "Verkehrsopferschutz im Lichte der Rom I-, Rom II- sowie Brüssel I-Verordnung", *NJW* 2009, 2249. lpp. un turpmākās lappuses.

76. Treškārt un visbeidzot, piedāvātie pārbaudes kritēriji arī, visticamāk, nodrošina iespēju vienā tiesā izskatīt būtiski saistītas prasības, tādējādi ierobežojot tiesvedības sadrumstalotību. Šo faktu šajā lietā varētu ilustrēt.

77. Riteņbraucējs kā tieši cietusī puse pamatlietu ierosināja pirmās instances tiesā, kas, iespējams, bija viņa dzīvesvietas tiesa. Piemērojot šeit piedāvātos pārbaudes kritērijus, prasītājai būtu piekļuve tai pašai valsts tiesai, jo šķiet, ka tās domicils ir šīs tiesas jurisdikcijā.

78. Ja, pretēji manam ierosinājumam, prasītājai būtu liegta *forum actoris* saistībā ar apdrošināšanu, tai būtu jāierosina tiesvedība vietā, kur reģistrēts civiltiesiskās atbildības apdrošinātājs (Francijā), vai tiesā tajā dalībvalstī, kurā notika ceļu satiksmes negadījums (Itālijā).

79. Tādējādi, ja tiesību pārņēmēja un tieši cietušās puses domicils ir vienā un tajā pašā dalībvalstī un ja tās nolemj izmantot *forum actoris*, ierosinātā pieeja novērš vairāku jurisdikciju noteikšanu starptautiskās jurisdikcijas līmenī.

80. Turklāt faktiski trīs iemeslu dēļ neierosināšu, ka tiesību pārņēmējam ir *pienākums* pieņemt tieši cietušās puses izvēlēto jurisdikciju un vērsties tajā pašā tiesā, kurā vērsusies tieši cietusī puse.

81. Pirmkārt, Regulas Nr. 44/2001 9. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 11. panta 2. punkta tekstā jau ir tieši paredzētas vairākas tiesas vietas. Ņemot vērā šos noteikumus un interpretāciju, ko Tiesa sniegusi attiecībā uz otro noteikumu, apdrošinājuma ņēmējam, atlīdzības saņēmējam, apdrošinātajai personai un cietušajai pusei katrai ir atsevišķa *forum actoris* atbilstīgi domicilam. Tomēr, lai gan šāda daudzveidība pastāv, Regulas Nr. 44/2001 tekstā nekas neliecina par "pienākumu pieņemt", lai samazinātu šādu daudzveidību. Tādējādi šajā tiesiskajā regulējumā, manuprāt, nav nozīmīga iemesla (un pamatojuma tekstā), lai tikai tiesību pārņēmējam juridiski noteiktu šādu pienākumu.

82. Otrkārt, saskaņā ar 9. panta 1. punkta b) apakšpunkta formulējumu var šķist, ka tajā ir paredzēta ne vien starptautiskā, bet arī vietējā jurisdikcija (*vieta*, nevis *dalībvalsts*, kurā ir prasītāja domicils). Tādējādi "pienākums pieņemt", kas liktu tiesību pārņēmējam iesniegt prasību tieši tajā pašā tiesā, kura ir pieejama tieši cietušajai pusei, varētu nozīmēt to, ka tiesību pārņēmējam jāiesniedz prasība tiesā ārpus sava domicila.

83. Treškārt, pienākumu pieņemt lielā mērā varētu ietekmēt katras lietas notikumu hronoloģija, konkrētāk, tieši cietušās puses izvēle attiecībā uz to, vai un kad iesniegt prasību. Taču, kas notiktu, ja tiesību pārņēmējs pirmais iesniegtu savu prasību? Vai arī tad tieši cietušajai pusei būtu pienākums pieņemt tiesību pārņēmēja izdarīto izvēli? Ja nebūtu, tad nebūtu ievērots konsekvences noteikums. Ja būtu, tad tas pilnībā apvērstu prasības loģiku, kas ir "subrogācija". Tāpēc noteikumu "pieņemt otras cietušās puses izvēli" varētu piemērot tikai vienā veidā – tiesību pārņēmējs pieņemtu tieši cietušās puses izvēli, bet ne otrādi. Tātad to varētu ierosināt tikai tad, ja tieši cietusī puse iesniegtu savu prasību "laikus" –pirms to izdarījis tiesību pārņēmējs.

84. Lai nu kā, iespēja, ka varētu rasties šāda iekšēja nekonsekvence, piemērojot noteikumu, kas, iespējams, būtu ieviests, lai panāktu konsekvenci, liek man secināt, ka šāds noteikums, pirmkārt, nebūtu veiksmīgs risinājums.

iii) Šī lieta

85. Šķiet, ka šajā lietā iesniedzējtiesai galu galā jāpārliecinās, vai prasītājas celtās prasības iemesls bija darba algas izmaksas turpināšana, kā paredzēts valsts tiesību aktos, un ar to saistīto zaudējumu obligātā nodošana prasītājai. Tādējādi šķiet, ka subrogācijas iemesls (tiesības) ir darba līgums un piemērojamās tiesību normas. Šajā gadījumā prasītājas un riteņbraucēja starpā nav nekādu apdrošināšanas attiecību.

86. Tāpēc šķiet, ka uz prasītāju neattiecas neviens no abiem izņēmumiem, kuri izklāstīti šo secinājumu 67. punktā, kas izslēgtu *forum actoris* pieņemšanu.

87. Skaidrības labad vēlos arī piebilst, ka vispārīgi varētu iztēloties robežsituācijas, kad šādu prasību iesniegtu darba devējs, kas pats ir apdrošināšanas sabiedrība. Tomēr cēlonis rīcībai (vai tiesībām), kas ir pamatā prasībai vai tās daļai, kura nodota apdrošināšanas sabiedrībai, nebūs apdrošināšanas līgums, bet, līdzīgi situācijai pamatlietā, fakts, ka cietusī persona bija tās darba ņēmējs. Vai šādos apstākļos *forum actoris* varētu pieņemt?

88. Jā, varētu. Arī šajā gadījumā saskaņā ar šajos secinājumos piedāvāto skaidrojumu, izšķirošais elements būtu konkrētās īpašumtiesības, kas būtu šādas apdrošinātāja un darba devēja rīcības pamatā. Šādā situācijā šī prasība būtu nodota darba devējam nevis tāpēc, ka viņš profesionāli darbojas apdrošināšanas nozarē, bet tāpēc, ka viņam ir darba ņēmējs, kurš ir cietis negadījumā, un viņš ir uzņēmies tiesību aktos paredzētās cietušā darba ņēmēja tiesības.

89. Es labprāt atzīstu, ka pieeju, kuru esmu piedāvājis šajos secinājumos, dažās situācijās, piemēram, tikko aprakstītajā, varētu uzskatīt par pārāk iekļaujošu. Tas tā ir tāpēc, ka šī pieeja lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, var radīt *forum actoris* priekšrocības ekonomiski stabilām un/vai juridiski kompetentām vienībām, kurām aizsardzība faktiski nav vajadzīga. Turklāt, izvērtējis visu informāciju, joprojām uzskatu, ka dažkārt dažu vienību pārmērīga faktiska iekļaušana ir pamatotāks risinājums nekā problemātiskā pušu *rapport des forces* situācijas pārbaude, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi.

V. Secinājumi

90. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai uz *Oberster Gerichtshof* (Austrijas Republikas Augstākā tiesa) iesniegtajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) darba devēja prasība, par ko ir runa pamatlietā – atlīdzināt viņam novirzītos zaudējumus, kuri radušies, turpinot izmaksāt darba samaksu darba ņēmējam, – un kas vērsta pret ceļu satiksmes negadījumu izraisījušā transportlīdzekļa obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošinātāju, kurš ir reģistrēts citā dalībvalstī, ir "lieta, kas saistīta ar apdrošināšanu" Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 8. panta izpratnē;

2) persona, piemēram, publisko tiesību iestāde, kas ir darba devējs, kā cietusī puse var izmantot Regulas Nr. 44/2001 9. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 11. panta 2. punktā paredzēto noteikumu, lai sāktu tiesvedību tieši (ja attiecīgajos valsts tiesību aktos tiešas prasības ir atļautas) pret ceļu satiksmes negadījumu izraisījušās personas apdrošinātāju, ja tiesības, ko paredzēts izmantot, izriet no zaudējuma, kurš novirzīts šim darba devējam, proti, darba algas izmaksas turpināšana darba ņēmējam, kas cietis ceļu satiksmes negadījumā:

   – ja prasības ierosināšanas iemesls ir apdrošināšanas attiecības starp ceļu satiksmes negadījumu izraisījušo personu un tās apdrošinātāju un

   – ja prasītājam nav subrogācijas attiecībā uz prasību, jo:

      i) starp prasītāju un tieši cietušo pusi pastāv apdrošināšanas attiecības vai

      ii) prasītājs ir uzņēmies atrisināt sūdzību, veicot savu darījumu darbību vai citādu profesionālo darbību.